

Néhai Kanizsay László életrajza, saját visszaemlékezése és családi emlékek alapján

Kanizsay László 1910. június 6-án, hajnali 4 órakor született Kaposváron, Somogy vármegyében, elszegényedett nemesi családban. Édesanyja Pichler Margit, az Ő kétéves korában, tüdőgyulladásban elhunyt. Édesapja újránősült, de a gyermek Lászlót mostohája nem szívlelhette, viszont mind a hat féltestvérével nagyon jó viszonyt ápolt. E mostoha sors miatt édesapja (Kanizsay Gyula borbélymester) nővérének családjánál tartózkodott sokat. Már az elemi és a polgári iskolák ideje alatt megmutatkozott rajztehetsége, de a család anyagi helyzete nem tette lehetővé a képzőművészeti pályát. A nyomdaiparban viszont kamatoztathatta képességét. Az említett nagynéni a nagyatádi nyomda megalapítójának, Benyák Jánosnak volt a felesége. E nagybácsi keze alatt szerzett László nagyapám 1928-ban nyomdászképesítést, majd 1941-ben mesterlevelet. Közben cserkész, katolikus legényegyleti tag, középtávfutó atléta és labdarúgó is. Sorkatonai szolgálatát Szombathelyen töltötte. A bécsi döntéseket követően visszacsatolt területeket motorkerékpárjával utazta be. Nagyanyámmal, Thorday Etelkával, egy szintén lecsúszott nemesi család legkisebb lányával 1940-ben ismerkedett meg. Nemsokára el is jegyezték egymást, 1941. március 25-én, Kaposváron.

A doni frontra a IV. (pécsi) hadtest 36. (kaposvári) ezredének III. (nagyatádi) zászlóaljával vonult 1942-ben, mint élelmezési számvivő szakaszvezető. Közvetlen parancsnoka Gelencsér Ferenc főhadnagy volt, eredetileg tabi bankár. A zászlóaljparancsnoka vitéz Variházy Oszkár alezredes (az ezredparancsnok Krisanich Andor ezredes, a hadtestparancsnok Csataj Lajos altábornagy). Esztergomnál keltek át a Dunán, majd a Felvidéken keresztül, Ukrajnán át haladtak. A fronton vele lévő ezüst cigarettatárcájába felírta oda-vissza néhány állomás nevét, ezt a mai napig őrzöm. Az én olvasatomban a következők: Rjesica-Gomel-Csernyigov-Szlavioskal-Korotoják-Krincicza-Demcskovó-Alekszejevka-Budjini-Szuri, végül Kassa.

Odafelé a végállomás előtt balesetet szenvedtek, mert a partizánok felszedték a talpfákat. Őt vagon kisíklott. Az ezredük állomáshelye – ahonnan az ellátmányt is vételezték – Osztrogos volt. A zászlóaljtörzs Korotojáknál állomásozott a Don mellett. Éjszakánként a folyóparton adták az őriséget. Zászlóaljparancsnokuk már a harcok elején megsebesült, Magda Pál őrnagy váltotta. Nagyapám a zászlóalj élelmezésével foglalkozott, szekereken szállították az ellátmányt Osztrogos és Korotoják között. Egy ilyen alkalommal rendbontás történt a karaván végén és a parancsnoka nagyapámat küldte hátra a rendcsinálás végett. Mire visszatért, már csak egy bombatölcsér volt a szekere és a hadnagya helyén. Korotojáknál zajlott le az első orosz áttörés, melyet német segítséggel visszavertek, majd keletnek vonultak Alekszejevkáig, ahol repülőtér is volt, a

szomszéd falu pedig Nyikolaevka. A repülőtér parancsnoka Csukás Kálmán alezredes volt. Itt érte őket a második erős orosz támadás, öt napra körülzárva az ott tartózkodókat. Hatalmas veszteségek érték a körülfogott, utánpótlás nélküli magyar haderőt, de kitartottak a német páncélosok érkezéséig, így tudtak kitörni és rendezetten visszavonulni. Nagyapám végig Csukás alezredes mellett harcolt, aki megígérte, hogy hősiességéért kijárja neki a vitézi címet. Az alezredes azonban visszavonulás közben hősi halált halt, mindazokkal együtt, akik az esetnek tanúi voltak. Nagyapám is megsebesült, egy ideig Kijevben ápolták, ekkor szakadt el végleg a zászlóaljától. Innen egy kórházvonattal indultak vissza Magyarország felé. Először Varsót jelölték meg útirányként, de végül Kassa felé fordították őket. Kassán még három hétig volt kórházban, '43 májusában. Ezután Pestre végül, Nagyatádra került, ahol leszerelték. Ezt követően vette el nagyanyámat '43 nyarán és telepedett le Nagyatádon, s szerzett tulajdonrészt a nyomdában. A háború végi nélkülözések alatt két halvaszületett fiúk volt, majd '47-ben megszületett édesapám Ákos, illetve Tamás nagybátyám, Márta és Eszter nagynéném 1948-ban, '50-ben és '57-ben. A nyomdát eközben államosították, de nagyapám gépmesterként maradhatott, emellett a háztájiban dolgozott. Itt érte némi meghurcoltatás, mert egy volt ludovikás őrnagyot mert alkalmazni napszámba a földjén. Az 56-os eseményekben vidékiként csak oly mértékben vett részt, hogy élelmet vitt a forradalmároknak.

A Kanizsay család a 18. század 30-as éveitől élt Nagyatádon, ezen ági felmenőim közül csak nagyapám nem született ott. 1963-ban viszont úgy döntött a helyi pártvezetés, hogy Kanizsay Lászlóra a székesfehérvári nyomdában van szükség, ezért el kellett hagynia ősei földjét. Nyugdíjazásáig a Vörösmarty Nyomdában volt tehát gépmester, egész nyomdászgenerációk nőttek ki a keze alatt. Oktatói tevékenységének elismeréséért kapott 1975-ben Székesfehérvárért kitüntetést. Nyugdíjasként is tevékeny maradt, festett, kerámiázott, verseket írt, „unokázott” és kertészkedett. A '90-es váltást követően alapító tagja lett a Doni Bajtársak Szövetségének (DBSz), tagja a Cserkészsövetségnek, a Trianon Társaságnak. Hosszú, egészséges életének egészen a végéig e szövetségek, társaságok minden megmozdulásán jelen volt, sokan tisztelték és szerették Székesfehérváron. 2003. szeptemberi temetésén szép tömeg jelent meg. Néhány évvel a halála előtt kapott biztatást a Doni Bajtársaknál, hogy életével, tetteivel megszolgált a vitézi címet, de sajnos ereje már nem volt eljutni az avatásig. Magamra vállaltam, hogy ezt kiharcolom Neki.